

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1972/17
Karar Sayısı : 1972/50
Karar Günü : 17.10.1972

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME: Ankara 3. İş Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: (506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair) 23.10.1969 günlü, 1186 sayılı Kanunun 21. maddesiyle 506 sayılı Kanuna eklenen geçici 3 üncü maddenin Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 12., 42., 48. ve 53. maddelerine aykırılığı yolunda davalı Sosyal Sigortalar Kurumunun ileri sürdüğü iddianın ciddî olduğu kanısına varan mahkeme, Anayasanın 1489 sayılı Yasa ile değişik 151. maddesine dayanarak, bu konuda bir karar verilmek üzere Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

I. OLAY:

Burhaniyedeki bir işyerinde 1.1.1945-30.12.1946 ve 1.2.1949-30.3.1950 günleri arasında işçi olarak çalıştığını ileri süren bir kişinin, Sosyal Sigortalar Kurumuna, söz konusu geçici 3. madde uyarınca bu hizmetin primlerini ödemeye âmade olduğunu bildirerek öteki hizmetleriyle birleştirilmesi yolundaki başvurusunun, Kurumca borçlanma isteminin 1.4.1950 den önceki süreyi kapsadığı gerekçesiyle reddedilmesi üzerine, sözü edilen tarihler arasında geçen sürenin hizmetine katılması gerektiğinin saptanması istemiyle 15.10.1971 kayıt tarihli dilekçe ile açtığı ve Ankara 3. İş Mahkemesinin 1971/14066 esas sayısını alan davanın 23.12.1971 günlü oturumunda geçici 3. maddenin Anayasaya aykırı olduğu davalı Kurum vekilince ileri sürülmüş; iddianın ciddi olduğu kanısına varan mahkeme Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve duruşmanın başka güne bırakılmasına karar vermiştir.

II. ANAYASAYA AYKIRILIK İDDİASININ GEREKÇESİ ÖZETİ:

506 sayılı Kanuna 1186 sayılı Kanunla eklenen geçici 3. maddenin Anayasaya aykırı olduğu yolundaki iddianın ciddî görüldüğüne ilişkin olarak mahkemece ileri sürülen gerekçenin özeti şöyledir:

1- Geçici 3. madde, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bazı maddelerini değiştiren 545 sayılı Yasanın borçlanmalarda son aylığı esas almasına karşılık ilk aylık ücreti benimsemesi, borçlandırılacak hizmetin başlangıç tarihini belli etmeyerek borçlanmayı geriye götürmesi ve o tarihlerdeki çok düşük ücretler üzerinden prim alınarak borçlandırılacak kişilere, ihtiyarlık sigortası kolunun ihdas tarihi olan 1.4.1950 tarihinden beri gerçek ücretlerine göre prim ödeyen işçiler gibi en yüksek aylık olan 4950 lira üzerinden emeklilik olanağını sağlaması yönlerinden Anayasanın 12. maddesinde sözü edilen eşitlik ilkesine aykırıdır.

2- Kanunda öngörüldüğü gibi düşük ücret üzerinden cüz'i miktarda prim ödemek yoluyla büyük bir kütleye borçlanma olanağı tanınarak ihtiyarlık sigortasından emekliye

Esas Sayısı : 1972/17
Karar Sayısı : 1972/50

ayrılmalarının sağlanması, bu sigorta kolunda prim ödeyenler bakımından çalışma hayatında istikrarsızlık yaratacaktır. Bu durum ise Anayasanın 42. maddesine aykırı düşer.

3- Dosyadaki belgelerin incelenmesinde görüleceği üzere, söz konusu geçici 3. maddeye göre, eski hizmetlerini borçlanmak suretiyle ihya ettirerek yaşlılık almaya hak kazananların sayıca çok oluşu ve bunların yıldan yıla göstereceği büyük artış karşısında Sosyal Sigortalar Kurumu kaynakları, ödenecek aylıkları karşılayamayacak ve böylece sosyal güvenliğin sağlanması amacı da ortadan kalkacaktır. Bu durum Anayasanın 48. maddesine aykırıdır.

4- Sigorta prensip ve felsefesine ve aktuarya hesaplarına aykırı bir biçimde hafif şartlarla genç yaşta emekliye ayrılma olanağı yaratılarak bugünkü malî imkânlar içinde sağlanamayan işsizlik sigortasına dolaylı bir biçimde gidilmesi, Kurumun ve hattâ ilerde yardımı söz konusu olacak Devletin malî olanaksızlığını oluşturacağından hüküm bu yönden de Anayasanın 53. maddesine aykırı düşmektedir.

III- YASA METİNLERİ:

1. İtiraz konusu Kanun hükmü:

23.10.1969 günlü, 1186 sayılı Kanunun 21. maddesiyle 506 sayılı Kanuna eklenen ve iptali istenilen geçici 3. madde (Beşinci Tertip Düstur, Cilt: 9, Birinci Kitap, Sahife: 141 deki metne göre) şöyledir:

“Geçici Madde 3- Bu kanunun yayımından önce çeşitli işyerlerinde fikir ve beden işçisi olarak çalışmakta olup, her ne sebeple olursa olsun Sosyal Sigortalar Kurumuna veya bu kuruma devredilen çeşitli emekli sandıklarına emekli veya yaşlılık aylığına esas olacak prim ödememiş olanlar hizmetlerini belgelendirdikleri ve o zamana ait ilk aylık ücretleri üzerinden işçi ve işveren sigorta primlerini en geç beş yıl içinde defaten veya eşit taksitlerle ödedikleri takdirde toplam olarak en çok 10 yıllık hizmetleri Sosyal Sigortalarda veya Sosyal Sigortalara devredilen sandıklarda geçen hizmetleriyle birleştirilir.”

2. İtiraza dayanak olarak mahkemece ileri sürülen Anayasa hükümleri:

“Madde 12- Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye ve sınıfa imtiyaz tanınmaz.”

“Madde 42- Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir.

Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için, sosyal, iktisadî ve malî tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler; işsizliği önleyici tedbirler alır.

Angarya yasaktır.

Memleket ihtiyaçlarının zorunlu kıldığı alanlarda vatandaşlık ödevi niteliği alan beden veya fikir çalışmalarının şekil ve şartları, demokratik esaslara uygun olarak kanunla düzenlenir.”

Esas Sayısı : 1972/17
Karar Sayısı : 1972/50

“Madde 48- Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bu hakkı sağlamak için sosyal sigortalar ve sosyal yardım teşkilâtı kurmak ve kurdurmak Devletin ödevlerindedir.”

“Madde 53- Devlet, bu bölümde belirtilen iktisadî ve sosyal amaçlara ulaşma ödevlerini, ancak iktisadî gelişme ile malî kaynaklarının yeterliği ölçüsünde yerine getirir.”

IV. İLK İNCELEME:

Muhittin Taylan, Avni Givda, Fazıl Uluocak, Sait Koçak, Nuri Ülgenalp, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Ahmet Akar, Ziya Önel, Kâni Vrana, Mustafa Karaoğlu, Muhittin Gürün, Lûtfi Ömerbaş, Şevket Müftügil ve Ahmet H.Boyacıoğlu'nun katıldığı Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi gereğince yapılan 16.5.1972 günlü ilk inceleme toplantısında dosyanın eksigi kalmadığı anlaşıldığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V. ESASIN İNCELENMESİ:

Davanın esasına ilişkin rapor ile dosyadaki belgeler, iptali istenilen yasa hükmü, anayasanın konuya ilişkin maddeleri ve bunlarla ilgili yasama belgeleri, 1972/16-49 sayılı, 17.10.1972 günlü Anayasa Mahkemesi kararı, konu ile ilişkili bulunan öteki metinler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

İtiraz konusu geçici 3. maddenin, Anayasa Mahkemesinin 17.10.1972 günlü, 1972/16-49 sayılı kararıyla Anayasa aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiş bulunduğundan konunun yeniden karara bağlanmasına yer yoktur.

VI. SONUÇ:

1186 sayılı Kanunda yer alan itiraz konusu geçici 3. maddenin Anayasa aykırı olduğuna ve iptaline 1972/16 sayılı işin incelenmesi sonunda 17.10.1972 gününde 1972/49 sayı ile karar verilmiş bulunduğundan konunun yeniden karara bağlanmasına yer olmadığına,

17.10.1972 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Muhittin TAYLAN	Avni GİVDA	Fazıl ULUOCAK

Üye	Üye	Üye
Sait KOÇAK	Nuri ÜLGENALP	Şahap ARIÇ

Esas Sayısı : 1972/17
Karar Sayısı : 1972/50

Üye

İhsan ECEMİŞ

Üye

Ahmet AKAR

Üye

Halit ZARBUN

Üye

Ziya ÖNEL

Üye

Kâni VRANA

Üye

Muhittin GÜRÜN

Üye

Lûtfi ÖMERBAŞ

Üye

Şevket MÜFTÜGİL

Üye

Ahmet H.BOYACIOĞLU